

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/42/2024
Identifikačné číslo spisu:	4422010620
Dátum vydania rozhodnutia:	29.10.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Klemanič
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:4422010620.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Emila Klemaniča a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Martina Bargela na neverejnom zasadnutí konanom 29. októbra 2025 v Bratislave v trestnej veci obvineného A. H.Z. pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona, o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 1To/119/2023, z 20. februára 2024

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného A. H. o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky, sp. zn. 1T/55/2022, zo 7. septembra 2023 bol obvinený A. H. uznaný za vinného zo zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona. Za to bol obvinenému A. H. uložený podľa § 188 ods. 2 Trestného zákona a § 47 ods. 2 Trestného zákona s poukazom na § 437 ods. 5 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 25 (dvadsaťpäť) rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia a podľa § 76 ods. 2 Trestného zákona, § 78 ods. 1 Trestného zákona mu uložil ochranný dohľad na 2 (dva) roky.

Krajský súd v Nitre ako súd odvolací, rozhodujúci na podklade odvolania obvineného, rozhodol uznesením, sp. zn. 1To/119/2023, z 20. februára 2024 tak, že odvolanie obvineného A. H. podľa § 319 Trestného poriadku zamietol ako nedôvodné.

Proti rozsudku krajského súdu podal obvinený prostredníctvom ustanoveného obhajcu dovolanie s poukazom na dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [zásadným spôsobom bolo porušené právo obvineného na obhajobu], § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku [bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa] a § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť].

V súvislosti s uplatnenými dovolacími dôvodmi obvinený uviedol v podstate nasledovné:

„...Výšetrovateľ OR PZ Nové Zámky v uznesení o vznesení obvinenia pre trestný čin lúpeže pri vymedzení skutku uviedol, že som bol za obdobný skutok - za trestný čin lúpeže dvakrát právoplatne odsúdený [...] Sudca pre prípravné konanie Okresného súdu v Nových Zámkoch pri rozhodovaní o vzatí do väzby mal vedomosť o tom, že som bol dvakrát právoplatne odsúdený pre trestný čin lúpeže. Vychádzajúc z uvedeného, už vyšetrovateľ OR PZ Nové Zámky v uznesení o vznesení obvinenia pre trestný čin lúpeže naznačil predpokladaný postup vzhľadom na predchádzajúce moje odsúdenia a sudkyni pre prípravné konanie táto skutočnosť bola známa z predloženého odpisu z registra trestov, teda že prichádza do úvahy uloženie trestu v zmysle § 47 ods. 2 Trestného zákona. [...]

Sudca pre prípravné konanie Okresného súdu v Nových Zámkoch mi ustanovil obhajcu až dňom vzatia do väzby, čím obhajca reálne mohol vstúpiť do práv obhajoby až týmto dňom, pričom v čase môjho zadržania a obmedzenia mojej osobnej slobody až do rozhodnutia sudcu pre prípravné konanie o vzatí do väzby boli vykonané vyšetrovacie úkony a úkony súdu, ktorých sa obhajca nemal možnosť zúčastniť a brániť tak moje ústavné práva. Skutočnosť, že mi hrozí vysoký trest za použitia § 47 ods. 2 Trestného zákona, bola zrejma už z uznesenia vyšetrovateľa OR PZ Nové Zámky o vznesení obvinenia pre trestný čin lúpeže. Mám za to, že orgány činné v trestnom konaní a súd porušili moje základné právo podľa článku 50 odsek 3 Ústavy, ku ktorému malo dôjsť tým, že mi okresný súd neustanovil obhajcu hneď po obmedzení mojej osobnej slobody, resp. po vznesení obvinenia pre trestný čin lúpeže, pričom som nebol ani vyšetrovateľom OR PZ Nové Zámky poučený o povinnosti mať obhajcu, buď zvoleného alebo ustanoveného súdom, vzhľadom na hroziaci trest. [...]

Trestného činu lúpeže podľa § 188 odsek 1, odsek 2 písmeno c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písmeno a) Trestného zákona som sa nedopustil. Od času, kedy bola obmedzená moja osobná sloboda, som vždy tvrdil a aj tvrdím, že som mal v úmysle okraďnúť poškodeného, čo som aj urobil. Násilie voči jeho osobe som nepoužil a násilím som si neprivlastnil jeho peňaženku. Vychádzajúc z osvedčenej a zaužívanej judikatúry súdov, pokiaľ súd zvažuje uložiť obžalovanému trest podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona, je potrebné poukázať na to, že trest ako najzávažnejší zásah štátu do základných ľudských práv páchatelia nesmie byť ukladaný mechanicky, bez zváženia všetkých okolností konkrétneho prípadu a pomerov páchatelia. Z požiadavky primeranosti trestu jednoznačne vyplýva zákaz akéhokoľvek exemplárneho trestania. Trestnú represiu je preto nutné uplatňovať len v nevyhnutnej miere. Ani recidíva trestnej činnosti nemôže byť dôvodom na obmedzenie, resp. odňatie práva páchatelia na primeraný individualizovaný trest. [...] Zároveň poukazujem na výsledky znaleckého dokazovania, vykonaného Z. E.H. C. a jej výsluch na hlavnom pojednávaní na Okresnom súde v Nových Zámkoch dňa 20.04.2023. [...]

Podľa môjho názoru, skutok, ktorý sa stal, podľa objektívnych aj subjektívnych znakov jednoznačne napĺňa skutkovú podstatu trestného činu krádeže podľa § 212 Trestného zákona a nie skutkovú podstatu zločinu lúpeže. V priebehu dokazovania v prípravnom konaní ako aj na súde neboli produkované také dôkazy, ktoré by ma bez akýchkoľvek pochybností usvedčovali, že som svojím konaním naplnil objektívnu stránku skutkovej podstaty zločinu lúpeže, ktorá vyžaduje použitie násilia alebo hrozby bezprostredného násilia v úmysle zmocniť sa cudzej veci. Celé trestné konanie a následne moje odsúdenie je založené len na výpovedi poškodeného. Nepopieram, že som zobral poškodenému peňaženku a s tým úmyslom ho nalákal, aby nastúpil do odstavenej vlakovej súpravy. Následne som mu z vrečka nohavíc zobral peňaženku a keď si to poškodený všimol, tak som utiekol. Žiadne násilie som voči poškodenému nepoužil, nepoužil som zbraň - kaser ako prostriedok útoku voči jeho osobe a ani iné násilie. Vychádzajúc z dôkazov vykonaných na hlavnom pojednávaní mám za to, že žiadny z vykonaných dôkazov bez akejkoľvek pochybnosti moju vinu nepreukazuje.“

Na základe vyššie uvedených skutočností obvinený navrhol, aby dovolací súd vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 1To/119/2023, z 20. februára 2024 došlo k porušeniu zákona v neprospech odsúdeného a aby napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie a rozhodnutie.

V ďalšom podaní, doručenom Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky 2. júna 2025, obvinený zopakoval, že sa nedopustil trestného činu lúpeže, ale dopustil sa trestného činu krádeže. Poukázal na to, že poškodený vypovedal, že mu obvinený zo vzdialenosti 30 cm od hlavy natriekal kaser priamo do očí, čo nie je možné, nakoľko sa jednalo o extrémne silný kaser (neuroparalyzér), ktorý by ho okamžite

paralyzoval minimálne na polhodinu, a pritom tvrdil, že takto zasiahnutý dokázal za obvineným bežať ďalších 300 metrov, čo podľa jeho názoru nie je možné. Obvinený skonštatoval, že z tohto dôvodu žiadal okresný súd, aby bol daný znalec v tomto odbore, aby vyhodnotil situáciu, či by bolo možné, aby sa skutok udial tak, ako to poškodený uviedol vo svojich výpovediach. Okresný súd sa podľa obvineného týmto návrhom nezaoberal. Taktiež poukázal na to, že pri obvinení a pri výpovediach nemal právneho zástupcu, ani tlmočníka napriek tomu, že je maďarskej národnosti a nerozumie dobre po slovensky.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor:

„... Nie je možné sa stotožniť s argumentáciou dovolateľa, že dovolateľovi bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu, nakoľko pri zadržaní ani nebol dôvod na povinnú obhajobu a rovnako v každom štádiu konania bol riadne poučený o svojom práve zvoliť si obhajcu. Po vzatí do väzby súd dovolateľovi ustanovil obhajcu a každý procesný úkon bol následne zopakovaný za účasti obhajcu, teda práva dovolateľa boli riadnym spôsobom obhajované. Rovnako v konaní pred súdom dovolateľ mal obhajcu pri každom jednom hlavnom pojednávaní, kde boli všetky dôkazy vykonané pred súdom zákonným spôsobom.

Rovnako nie je možné sa stotožniť s argumentáciou dovolateľa, že mu bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby. Ustanovenie § 47 ods. 2 Trestného zákona, pokiaľ sú splnené podmienky, ustanovuje trest odňatia slobody na doživotie, pričom súd dovolateľovi uložil trest odňatia slobody v trvaní 25 rokov, t. j. neuložil trest odňatia slobody na doživotie. Dovolaťovi súd neuložil trest odňatia slobody na doživotie práve z dôvodu individualizácie trestu. Preto pri ukladaní trestu súd žiadnym spôsobom neukladal taký trest, ktorý by zákon za prejednaný trestný čin nepripúšťal. Z povahy veci preto uložený trest je správny a zákonný, súd nemôže príslušnú prísnosť zákonodarcu vyslovenú v zákone obchádzať a ukladať trest nižší, ako je to ustanovené v trestnom zákone. Súd v intenciách § 47 ods. 2 Trestného zákona prihliadal na všetky zistené skutočnosti, aj k osobe dovolateľa, za týmto účelom vypočul viacerých znalcov na hlavnom pojednávaní.

K dovolacej námietke dovolateľa podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je potrebné uviesť, že tak v prípravnom konaní, ako aj v konaní pred súdom bola preukázaná vina dovolateľa v zmysle skutkovej vety obžaloby okresnej prokuratúry. Je nevyhnutné poukázať na výsluch jednotlivých svedkov, ako aj poškodeného, ktorí po poučení o následkoch krivej výpovede vypovedali konštantne v každom štádiu konania a nedošlo z ich strany k podstatnej deformácii ich jednotlivých výpovedí. Poškodený rovnako konštantne vypovedal o jednotlivých skutočnostiach, pričom však svoju výpoveď dovolateľ viackrát zmenil a prispôboval, čo však nekorešpondovalo ani s obsahom kamerových záznamov.

Skutočnosti uvedené v dovolaní dovolateľa boli namietnuté v pôvodnom, ako i v dovolacom konaní, pričom s namietnutými skutočnosťami sa dostatočne vysporiadal ako prvostupňový, tak aj odvolací súd a námietky dovolateľa vyhodnotili ako nedôvodné. [...]“

Prokurátor v závere dovolania navrhol, aby dovolací súd na neverejnom zasadnutí bez meritórneho preskúmania veci dovolanie dovolateľa podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol, keďže v danom prípade podľa jeho názoru neboli splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) skúmal procesné podmienky na podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], osobou oprávnenou na podanie dovolania [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), podané dovolanie spĺňa obligatórne náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a dospel k záveru, že je zrejmé, že dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku nie sú splnené.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, pričom nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších -

mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

V porovnaní s dôvodmi, ktoré opodstatňujú podanie odvolania, sú dovolacie dôvody koncipované podstatne užšie. Je tomu tak z dôvodu, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Právoplatnosť súdneho rozhodnutia v sebe poníma jeho faktickú nezmeniteľnosť (formálna právoplatnosť) a záväznosť (materiálna právoplatnosť). Preto sú možnosti podania dovolania - vrátane dovolacích dôvodov - striktne obmedzené, aby sa potenciálne „širokým“ uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala v rámci konania pred dovolacím súdom ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako ďalšie odvolanie. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z najvyššieho súdu tretí stupeň s plnou jurisdikciou, nestanovil by katalóg dovolacích dôvodov.

V zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v ňom uvedené. Táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku (R 120/2012-I). Z uvedeného je preto potrebné vyvodiť, a to aj s ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, že najvyšší súd je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti, nemôže ísť nad rámec návrhu a tam špecifikovaných dôvodov dovolania (§ 385 Trestného poriadku).

V prípade výskytu formálne nesprávne označených dovolacích námietok sa aplikuje tzv. princíp viazanosti dovolacími námietkami (a nie ich konkrétnym formálnym označením tak, aby tieto presne a jasne zodpovedali konkrétnemu dovolaciemu dôvodu, naplnenia ktorého sa domáha obvinený). Priamym „pretavením“ dotknutého princípu (R 120/2020) je tomu zodpovedajúca povinnosť dovolacieho súdu spočívajúca v tom, že dovolací súd skúma možnosť zaoberať sa takýmito námietkami z toho pohľadu, či z obsahového (materiálneho) hľadiska napĺňajú niektorý z dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 a nasledujúcich Trestného poriadku.

Z obsahu dovolania podaného obvineným je zrejmé, že námietky týkajúce sa použitia osobitnej trestnej sadzby podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona dovolaateľ formálne podradil pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku. K tomu najvyšší súd považuje za potrebné z hľadiska správnosti formálno-právnej subsumpcie uviesť, že ustanovenie § 47 ods. 2 Trestného zákona je hmotnoprávnym ustanovením kogentnej povahy, ktorého nesprávna aplikácia môže vo vzťahu k výroku o treste naplniť atribúty výlučne dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, a teda nie dovolací dôvod vymedzený v § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku (porovnaj S 5/2011). Dovolací súd preto podradil tieto námietky pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a ďalej sa nezaoberal naplnením v dovolaní nadbytočne označeným dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť možností medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je

dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada práva na obhajobu vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom konzistentného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Vyššie podrobne opisovaná zásada obsahuje v podstate tri relatívne samostatné práva obvineného:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ak obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu, a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. Takýmto zásadným porušením by bolo najmä porušenie ustanovení o povinnej obhajobe podľa § 37 Trestného poriadku, ktoré by mohlo mať konkrétny vplyv na vykonanie jednotlivých úkonov trestného konania smerujúcich k vydaniu rozhodnutí procesnej povahy (napr. rozhodnutie o obmedzení osobnej slobody) alebo meritórneho rozhodnutia. Dôležité sú teda aj konkrétne podmienky prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne ako aj vo vzájomných súvislostiach.

K naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku z dôvodu, že obvinený nemal v prípravnom konaní od vznesenia obvinenia 23. mája 2022 až do rozhodnutia o vzatí do väzby 25. mája 2022 obhajcu napriek dôvodu povinnej podľa § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, najvyšší súd uvádza nasledovné.

Z obsahu spisu je zrejmé, že obvinenému bola podľa § 40 ods. 1 Trestného poriadku s poukazom na § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku ustanovená obhajkyňa opatrením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Nové Zámky, sp. zn. 4Tp/48/2022, z 25. mája 2022 (č. l. 145 a nasl. vyšetrovacieho spisu) a po oslobodení pôvodnej obhajkyne od obhajoby následne tiež opatrením samosudkyne Okresného súdu Nové Zámky, sp. zn. 1T/55/2022, z 20. januára 2023 (č. l. 510 súdneho spisu). Od okamihu prvého ustanovenia obhajkyne, a teda od 25. mája 2022 mal obvinený obhajcu a najvyšší súd nemá pochybnosti o tom, že právo obvineného obhajovať sa za pomoci obhajcu bolo od tohto momentu riadne zabezpečené.

Námietka obvineného ohľadne porušenia jeho práva na obhajobu zásadným spôsobom sa týka výlučne obdobia od vznesenia obvinenia do rozhodnutia o väzbe, keďže práve v tomto období nemohol využiť právo obhajovať sa za pomoci obhajcu napriek tomu, že podľa jeho názoru bol daný dôvod povinnej obhajoby v zmysle § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V tejto súvislosti obvinený poukázal na to, že mu už v čase vznesenia obvinenia vzhľadom na jeho odpis z registra trestov hrozilo uloženie trestu odňatia slobody v osobitnej trestnej sadzbe podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona. V nadväznosti na

uvedené sa možno stotožniť s dovolateľom, že pokiaľ už pri vznesení obvinenia bolo zrejmé, že obvinenému hrozí trest odňatia slobody v osobitnej trestnej sadzbe podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona, je na mieste uvažovať o uplatnení ustanovenia o povinnej obhajobe podľa § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku per analogiam aj napriek tomu, že dovolateľ nebol obvinený z obzvlášť závažného zločinu (k tomu uznesenie Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 1To/126/2010, zo 7. decembra 2010).

Aj po zohľadnení tejto skutočnosti však najvyšší súd s prihliadnutím na osobitosti predloženej veci zastáva názor, že neustanovenie obhajcu ihneď po vznesení obvinenia nespôsobilo v prípade obvineného porušenie jeho práva na obhajobu zásadným spôsobom, keďže takýmto porušením možno v zmysle uplatneného dovolacieho dôvodu (§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku) rozumieť len také porušenie práva na obhajobu, ktoré má vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu podstatný vplyv na napadnuté rozhodnutia súdov vo veci samej (meritórne rozhodnutia).

Z napadnutých rozhodnutí súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu vyplýva, že pre výrok, ktorým bol obvinený uznaný za vinného, boli rozhodujúce skutkové zistenia získané z nasledovných dôkazov: výsluchy poškodeného, výsluchy svedkov O. D. a S. D., kamerové záznamy z nástupišťa a haly železničnej stanice, zápisnica o rekognícii, znalecké posudky a taktiež ďalšie listinné dôkazy, najmä zápisnica o ohliadke miesta nálezu vecí patriacich poškodenému a zápisnice o vydaní vecí (str. 6 napadnutého uznesenia krajského súdu). Vykonaním týchto dôkazov, ako ani ich zohľadnením zo strany konajúcich súdov pri rozhodovaní o vine a treste, nedošlo podľa dovolacieho súdu k porušeniu práva obvineného obhajovať sa za pomoci obhajcu, keďže všetky tieto dôkazy boli riadne vykonané na hlavnom pojednávaní a obvinený, ako aj jeho obhajkyňa mali možnosť sa vykonania dokazovania zúčastniť, k jednotlivým dôkazom sa vyjadriť a tiež klásť poškodenému a svedkom otázky, pričom z obsahu spisu vyplýva, že túto možnosť aj v priebehu trestného konania využili.

Osobitne najvyšší súd uvádza, že pokiaľ ide o namietané výsluchy poškodeného, v prípravnom konaní vykonané 23. mája 2022 a 24. mája 2022 pred ustanovením obhajcu, z obsahu spisu je zrejmé, že poškodený vypovedal v prípravnom konaní aj 10. októbra 2022 v prítomnosti ustanovenej obhajkyne (č. l. 266 a nasl. vyšetrovacieho spisu) a tiež na hlavnom pojednávaní 2. marca 2023 v prítomnosti ustanovenej obhajkyne a obvineného (č. l. 584 a nasl. súdneho spisu). Keďže súdy nižších stupňov skutkovo ustálili, že poškodený počas všetkých svojich výpovedí vypovedal konzistentne, pričom v prípravnom konaní, ako aj na hlavnom pojednávaní bol zabezpečený kontradiktórny výsluch poškodeného za prítomnosti obhajkyne, najvyšší súd je názoru, že počiatočný nedostatok spočívajúci v neúčasti obhajkyne na výsluchoch poškodeného v dôsledku postupu orgánov činných v trestnom konaní, ktoré neaplikovali ustanovenie § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku per analogiam, nemožno v tomto prípade považovať za porušenie práva na obhajobu.

Inými slovami, prvotný nesprávny postup orgánov činných v trestnom konaní bol v neskorších štádiách trestného konania napravený tým, že výsluch poškodeného sa v prípravnom konaní zopakoval za účasti ustanovenej obhajkyne, ako aj tým, že kontradiktórny výsluch poškodeného za prítomnosti ustanovenej obhajkyne a obvineného bol vykonaný na hlavnom pojednávaní. Týmto bolo zabezpečené právo obvineného obhajovať sa za pomoci obhajcu v dostatočnom rozsahu aj napriek tomu, že prvotných výsluchov poškodeného sa v dôsledku postupu orgánov činných v trestnom konaní obhajkyňa nemala možnosť zúčastniť a uplatniť svoje právo podľa § 213 ods. 2 Trestného poriadku.

Pokiaľ ide o výsluchy obvineného, dovolací súd z obsahu spisu zistil, že obvinený vypovedal v prípravnom konaní celkovo trikrát, pričom pred ustanovením obhajkyne vypovedal pred vyšetrovateľom 23. mája 2022 (č. l. 14 a nasl. vyšetrovacieho spisu) a pred sudcom pre prípravné konanie 25. mája 2022 (č. l. 139 a nasl. vyšetrovacieho spisu). Po ustanovení obhajkyne vypovedal v prípravnom konaní pred vyšetrovateľom v jej prítomnosti 16. augusta 2022 (č. l. 192 a nasl. vyšetrovacieho spisu). Na hlavnom pojednávaní vypovedal v prítomnosti obhajkyne 1. februára 2023 (č. l. 535 a nasl. súdneho spisu).

Aj napriek tomu, že súd prvého stupňa podľa názoru dovolacieho súdu pochybil, keď s poukazom na §

258 ods. 4 Trestného zákona na hlavnom pojednávaní vykonal dokazovanie prečítaním zápisníc o výsluchoch obvineného z prípravného konania pred ustanovením obhajcu a tieto následne aj hodnotil, najvyšší súd má za to, že predmetné pochybenie okresného súdu nezakladá v predloženej veci porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom. Vykonanie, resp. nevykonanie dokazovania prečítaním týchto zápisníc na hlavnom pojednávaní a vyvodzovanie záverov z tvrdení obvineného uvedených počas týchto výsluchov nemohlo podľa dovolacieho súdu s prihliadnutím na skutkové závery súdov nižších stupňov ohľadne viny obvineného, opreté o iné (súdmi riadne vykonané) dôkazy, ovplyvniť rozsudok súdu prvého stupňa v spojení napadnutým uznesením krajského súdu v časti, kde bolo rozhodnuté o vine obvineného zo skutku právne kvalifikovaného ako zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na 138 písm. a) Trestného zákona.

Dovolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že krajský súd v napadnutom uznesení jasne a zrozumiteľne vymedzil, z akých dôkazov vyvodil vinu obvineného, pričom tak urobil bez toho, aby poukázal na výpovede obvineného z prípravného konania vykonané pred ustanovením obhajcu. Predmetné podľa najvyššieho súdu jasne potvrdzuje, že vina obvineného podľa súdov nižších stupňov vyplýva z vykonaného dokazovania aj bez tohto, aby bolo nutné prihliadnuť na nadbytočne vykonané dokazovanie v rozsahu dotknutých sporných výsluchov obvineného z prípravného konania.

Najvyšší súd je názoru, že naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nemožno konštatovať len na základe pochybenia súdu spočívajúcom vo vykonaní dôkazu získaného v rozpore s právom obvineného na obhajobu, pokiaľ vykonanie tohto dôkazu nebolo pre rozhodnutie vo veci samej rozhodujúce. V takomto prípade je s prihliadnutím na intenzitu porušenia práva na obhajobu v konkrétnom trestnom konaní postačujúce, ak najvyšší súd skonštatuje, že k namietanej nezákonnosti došlo, avšak nebol naplnený dovolací dôvod vo význame podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Prelomenie právoplatnosti súdneho rozhodnutia rozsudkom dovolacieho súdu vyžaduje závažnejšie pochybenie zo strany orgánov činných v trestnom konaní alebo súdov, ako to, ktoré bolo zistené dovolacím súdom v predloženej veci.

Vo vzťahu k iným obhajobným právam obvineného, tieto podľa dovolacieho súdu neboli postupom orgánov činných v trestnom konaní dotknuté a podmienky na spoľahlivé zistenie skutkového stavu boli v prejednávanej veci riadne zabezpečené.

Pre úplnosť, najvyšší súd ešte podotýka, že správnosť a úplnosť zisteného skutku na podklade vyššie uvedených dôkazov, označených zo strany konajúcich súdov ako rozhodujúcich (kľúčových) pre napadnuté rozhodnutia, neskúmal. Z konštantnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu totižto vyplýva, že za porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dokazných prostriedkov pri plnení povinností podľa § 2 ods. 10 a ods. 11 Trestného poriadku, ako ani vlastné hodnotenie dôkazov podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku (napríklad 6Tdo/32/2015). Uvedené vyplýva z toho, že Trestný poriadok neupravuje otázku minimálneho množstva a kvality dôkazov potrebných na preukázanie určitej skutočnosti. Ak by záver súdu urobený v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (primerane R 7/2011, R 14/2015).

Z vyššie uvedených dôvodov sa preto dovolací súd nezaoberal ani námietkou obvineného ohľadne nevykonania navrhovaného znaleckého dokazovania zameraného na skúmanie účinku kaseru. Pre účely dovolacieho konania v kontexte namietaného dovolacieho dôvodu je kľúčové, že návrh obvineného nezostal bez odpovede, keď odvolací súd v napadnutom uznesení dostatočne vysvetlil, z akých dôvodov nepovažoval za potrebné vykonať obvineným navrhované znalecké dokazovanie (str. 9 napadnutého uznesenia odvolacieho súdu).

Pozornosti najvyššieho súdu neunikla ani námietka dovolateľa, podľa ktorej pri vznesení obvinenia a počas výsluchov nemal tlmočníka napriek tomu, že je maďarskej národnosti a nerozumie dobre po slovensky. Dovolací súd vo vzťahu k tejto námietke len v krátkosti konštatuje, že nahliadnutím do predloženého spisu zistil, že dovolateľ túto okolnosť nenamietal v pôvodnom konaní, ako ani v konaní pred odvolacím súdom napriek tomu, že mu musela byť známa už pred rozhodnutím krajského súdu o odvolaní. S poukazom na uvedené nie sú splnené podmienky podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku na uplatnenie tejto okolnosti ako dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a preto sa najvyšší súd touto námietkou dovolateľa podrobnejšie nezaoberal.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať, ani meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premlčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod..

V zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, je dovolací súd viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižších stupňov, pričom nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania skôr vo veci konajúce a rozhodujúce súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Preto platí, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého, prípadne druhého stupňa môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové. Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Za skutkové námietky sa považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšieho stupňa. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je možné chápať ako druhú „odvoláciu“ inštanciu zameranú na preskúmanie rozhodnutí súdu nižšieho stupňa.

V dovolacom konaní iniciovanom obvineným niet právne významného priestoru pre ďalšiu obhajobnú argumentáciu charakteru typického pre konanie pred súdom prvého stupňa, resp. pre odvolacie konanie. Najvyšší súd po nahliadnutí do podaného dovolania konštatuje, že obvinený síce formálne namieta právne posúdenie skutku ako zločinu lúpeže, avšak nesprávne právne posúdenie zisteného skutku sa snaží v prevažnej časti dovolania odôvodniť prostredníctvom spochybnenia správnosti zisteného

skutkového stavu súdmi nižších stupňov a tiež spochybnením nimi vykonaného hodnotenia dôkazov.

V tejto súvislosti najvyšší súd dáva do pozornosti príkladmo nasledovné námietky dovolateľa:

- obvinený mal v úmysle len okradnúť poškodeného,
- obvinený násilie voči poškodenému nepoužil a násilím si neprivilastnil jeho peňaženku,
- v priebehu dokazovania neboli podľa jeho názoru produkované také dôkazy, ktoré by ho bez akýchkoľvek pochybností usvedčovali, že svojím konaním naplnil objektívnu stránku skutkovej podstaty zločinu lúpeže,
- celé trestné konanie a následné odsúdenie je podľa jeho názoru založené len na výpovedi poškodeného,
- obvinený nepoužil zbraň - kaser ako prostriedok útoku voči poškodenému,
- poškodený uviedol, že mu obvinený zo vzdialenosti 30 cm od hlavy nastriekal kaser priamo do očí, čo nie je možné, nakoľko sa jednalo o silný kaser a pritom tvrdil, že takto zasiahnutý dokázal bežať ďalších 300 metrov.

Podľa dovolacieho súdu je na podklade takto formulovaných námietok vylúčený prieskum správnosti právnej kvalifikácie skutku v dovolacom konaní, keďže najvyšší súd v dovolacom konaní nemôže dopĺňať, resp. „reinterpretovať“ alebo „modifikovať“ hodnotenie dôkazov a skutkový stav zistený súdmi nižších stupňov a na podklade takejto modifikácie skutkového stavu následne opätovne posudzovať správnosť právnej kvalifikácie skutku.

Aj napriek tomu, že je zjavné, že konečným zámerom obvineného prostredníctvom uvedených námietok je spochybnenie právnej kvalifikácie zisteného skutku, spôsob, akým sa dovolateľ snaží docieľiť prehodnotenie právneho posúdenia skutku (cez iné hodnotenie dôkazov), je v dovolacom konaní neprijateľný, nakoľko dovolací súd môže konštatovať nesprávne právne posúdenie skutku iba na podklade súdmi nižších stupňov prijatých skutkových záverov, ktorých správnosť a úplnosť nemôže v dovolacom konaní skúmať, resp. meniť [§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku časť vety za bodkočiarkou].

Je potom logickým následkom, ak najvyšší súd dovolacie námietky - ktoré smerujú primárne k spochybneniu správnosti a úplnosti skutkových zistení, rozsahu dokazovania a hodnoteniu dôkazov a až sekundárne (následne) k spochybneniu správnosti právneho posúdenia v dovolacom konaní modifikovaného skutku - označí v predmetnej trestnej veci ako stojace zjavne mimo uplatnený dovolací dôvod. Naviac, takto formulované dovolacie námietky nemožno kvalifikovane podradiť ani pod akýkoľvek iný uplatniteľný dovolací dôvod, nakoľko sa nimi v súvislosti s ich obsahom v podstate nie je možné z právneho hľadiska zaoberať tak, aby bol dovolací prieskum aspoň okrajovo súladný s platnou a účinnou právnou úpravou (výnimkou je procesná situácia, keď je subjektom podávajúcim dovolanie minister spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku).

Napokon, čo sa týka námietky dovolateľa ohľadne aplikácie osobitnej trestnej sadzby podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona, najvyšší súd sa stotožňuje s názorom prokurátora uvedeným vo vyjadrení k dovolaniu a obvineného na jeho vyjadrenie v plnom rozsahu odkazuje. Dovolací súd len v krátkosti uvádza, že uloženie trestu v osobitnej trestnej sadzbe podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona je po splnení podmienok upravených v tomto ustanovení obligatórne. Len vo výnimočných prípadoch môže súd s prihliadnutím na okolnosti osobitného zreteľa uložiť obvinenému napriek splneniu podmienok pre uloženie trestu odňatia slobody na základe zásady „trikrát a dost“ trest pod dvadsaťpäť rokov. V predloženej veci dovolaciemu súdu takéto okolnosti nie sú známe.

Najvyšší súd sumarizuje, že s poukazom na všetky skutočnosti uvedené v odôvodnení tohto uznesenia je zrejmé, že k naplneniu dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku (ani iných) nedošlo, a preto dovolací súd dovolanie obvineného A. H. odmietol ako zjavne nedôvodné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.